

Напрямок: Рациональне використання природних ресурсів та ресурсозбереження.

Ращенко А.В.

доцент кафедри екологічної безпеки та економіки природокористування, к.е.н.,

Кравець В.

*студентка ОС Магістр, спеціальності «Технології захисту навколишнього середовища»,
Житомирського національного агроекологічного університету, м. Житомир*

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕНЕРГО- ТА РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Збереження енергії та ресурсів є стрижневою складовою концепцій сталого розвитку та зеленої економіки, на які орієнтуються провідні країни Європи і світу. Для України питання економії усіх видів ресурсів є визначальним для подальшого розвитку та розбудови країни. Однак, реалізовувати амбітні плани країни щодо запровадження масштабних змін у споживанні енергетичних та інших ресурсів не можливо без залучення у цей процес об'єднаних територіальних громад, міст, підприємств та кожного окремого громадянина країни.

Організація енерго- та ресурсозбереження на державному та місцевому рівнях є предметами досліджень багатьох вітчизняних науковців та практиків, зокрема Ковалко М. П., Денисюк О. П., Вознюк М. А., Турченко Д. К. та ін. Проблеми енерго- та ресурсозбереження на рівні окремих підприємств відображено у працях Потапова Т. Е., Козоріза Г. Г., Мартинова А. В. та ін. Однак, недостатньо розкритими, на нашу думку, залишаються питання організації запровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій у діяльність малих підприємств.

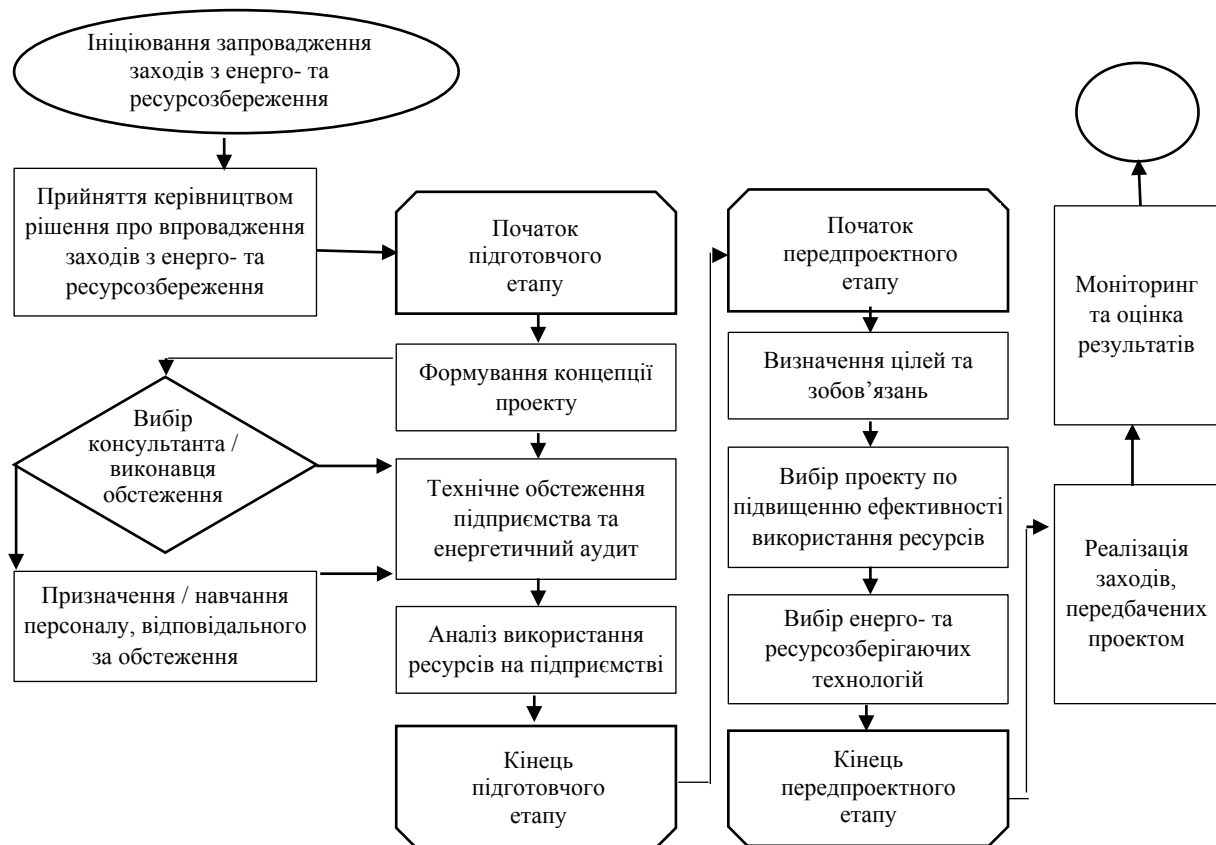
Ресурсозбереження розглядається нами як діяльність, що передбачає вживання заходів та застосування технологічних рішень, що забезпечують економію основних видів ресурсів (у тому числі і енергетичних). Вважаємо, що у першу чергу, ресурсозбереження на підприємстві повинне включати три основні напрямки: економічний як досягнення: ефективності використання виробничих ресурсів, фінансової забезпеченості та ефективності запровадження ресурсозберігаючих заходів; техніко-технологічний як забезпеченість підприємства ефективними та екологічно безпечними основними засобами; соціально-інформаційний як безперервна освіта та максимальне залучення працівників підприємства у реалізацію заходів з енерго- та ресурсозбереження.

Організація є однією з функцій екологічного менеджменту. У контексті нашого дослідження вона розглядається як процес пошуку нових можливостей та запровадження технологічних рішень, що забезпечували б високу ефективність функціонування підприємства та виконання зобов'язань щодо зменшення використання основних видів ресурсів. Основною метою заходів зі збереження ресурсів є підвищення ефективності функціонування підприємства за рахунок економії матеріалів, речовин та енергії, а також мінімізація впливу діяльності підприємства на довкілля.

Організаційний механізм реалізації заходів зі збереження ресурсів на малих підприємствах має бути можливим з точок зору технологічних рішень та економічного обґрунтування ефективності модернізації. Умовно даний процес можливо представити у вигляді блок-схеми (рис. 1).

Наведена на рис. 1 схема демонструє, що процес запровадження заходів з енерго- та ресурсозбереження доцільно проводити у декілька етапів, першим з яких є ініціювання їх реалізації; другим – прийняття керівництвом рішення про впровадження заходів з енерго- та ресурсозбереження; третім – підготовка; четвертим – передпроектна діяльність; п'ятим – реалізація заходів, передбачених проектом; шостим – моніторинг та оцінка результатів. При цьому, вважаємо, що обов'язковою умовою організації такої діяльності є повноцінне проведення підготовчого етапу у формі ґрунтовної аналітичної та дослідницької підготовки проекту. В залежності від специфіки діяльності підприємства, складності виробничих процесів та видів ресурсів, що використовуються, загальний термін проходження підготовчого та передпроектного етапів може складати від 2 до 6 місяців [2, с. 9].

У цілому, кожен з етапів реалізації проекту має проводитись фахівцями та працівниками, що достатньо вмотивовані для отримання позитивних результатів виконання запланованих заходів. Традиційно експерти виокремлюють дві основні групи заходів з ресурсозбереження: короткотермінові міроприємства, що здатні забезпечити відносно швидкі результати та базові міроприємства, що здатні забезпечити високий рівень економії ресурсів [1, с. 14]. До першої групи заходів, у першу чергу, відносять інформаційні компанії, що проводяться серед працівників малих підприємств; правила закупівель оборотних засобів, що дозволяють економити ресурси та інші. До другої групи заходів відносять вибір та запровадження енерго- та ресурсозберігаючих заходів і технологій, що забезпечать можливість усунення причин низької ефективності споживання ресурсів підприємством [1, с. 17].

Рис. 1. Блок-схема організації запровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій у діяльність підприємств
Джерело: побудовано автором на основі даних [2, 3, 4].

Окремо доцільно наголосити на фінансовому аспекті запровадження заходів з енерго- та ресурсозбереження. Очевидно, що саме базова група заходів потребуватиме певних інвестицій та додаткового залучення коштів для їх реалізації. У процесі вибору найкращих проекту по підвищенню ефективності використання ресурсів та енерго- і ресурсозберігаючих технологій саме фінансова складова потенційно може мати найбільшу вагу.

Таким чином, організація запровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій у діяльність підприємств має бути частиною процесу підвищення ефективності енерго- та ресурсоспоживання. Такий процес включає шість етапів, кінцевою метою реалізації яких є підвищення рівня економії ресурсів та зменшення залежності підприємства від постачальників ресурсів. Подальшого дослідження потребують питання оцінки стану основних засобів підприємств з точки зору їх ресурсозбереження, а також особливості прийняття управлінських рішень щодо їх оновлення.

Список літератури

1. Досвід країн Євросоюзу з підвищення енергоефективності, енергоаудиту та енергоменеджменту з енергоощадності в економіці країн [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ua.energy/wp-content/uploads/2018/01/Pidvyshhennya-energoefektyvnosti-v-YES.pdf>
2. Методичні рекомендації для співвласників багатоквартирних будинків: розробка енергоефективних проектів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.city-adm.lviv.ua/portal/lmrdownloads/OSBB/programi/MetodychniRekomendaciiDljaSpivvlasnykiv.pdf>
3. Посібник з муніципального енергетичного менеджменту / Є.М. Іншеков, Є.Є. Нікітін, М.В. Тарновський, А.В. Чернявський. – К.: Поліграф плюс, 2014. –238 с.
4. Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/publish/article?art_id=245234085
5. Сотник І. Управління ресурсозбереженням : соціо-еколого-економічні аспекти : монографія / І. М. Сотник. – Суми : Вид-во СумДУ, 2010. – 499 с.